

Sygnatura akt I ACa 114/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 października 2019 roku

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie:

Sędzia Leon Miroszewski (przewodniczący)

Sędzia Krzysztof Górski

Sędzia Halina Zarzeczna

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Marta Osińska

po rozpoznaniu w dniu 4 października 2019 w Szczecinie

na rozprawie

sprawy z powództwa K. K.

przeciwko J. C.

o uznanie czynności prawnych za bezskuteczne

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 16 października 2018 roku, sygnatura akt I C 1051/15

I. oddala apelację;

II. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 8.100,00 (osiem tysięcy sto) złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Krzysztof Górski Leon Miroszewski Halina Zarzeczna

Sygnatura akt I ACa 114/19

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 16 października 2018 roku, sygnatura akt I C 1051/15, Sąd Okręgowy w Szczecinie w punkcie I. uznał za bezskuteczne w stosunku do powoda K. K. czynności prawne w postaci umowy darowizny:

- nieruchomości oznaczonej jako działka gruntu o numerze 131, o pow. 0,0020 ha, położonej w P., dla której Sąd Rejonowy w S. prowadzi księgę wieczystą

o numerze (...), dokonanej w dniu 12 czerwca 2012 r., przez A. C. na rzecz małoletniego pozwanego J. C. w formie aktu notarialnego zapisanego w rep. A za numerem (...),

- nieruchomości oznaczonej jako działka gruntu o numerze (...), o pow. 0,5022 ha, położonej w miejscowości S., dla której Sąd Rejonowy w Starogardzie Gdańskim prowadzi księgę wieczystą o numerze (...), dokonanej w dniu 22 grudnia 2011 r., przez A. C. na rzecz małoletniego pozwanego J. C. w formie aktu notarialnego zapisanego w rep. A za numerem (...),

- nieruchomości położonej w P., stanowiącej lokal mieszkalny, o pow. 56,43 m^(2), dla której Sąd Rejonowy w S. prowadzi księgę wieczystą o numerze (...), wraz z udziałem 22/1000 w częściach wspólnych budynku i prawie własności gruntu, na którym posadowiony został budynek, dla których Sąd Rejonowy w S. prowadzi księgę wieczystą o numerze (...), dokonanej w dniu 11 sierpnia 2011 r., przez A. C. na rzecz małoletniego pozwanego J. C. w formie aktu notarialnego zapisanego w rep. A za numerem (...)

w celu udzielenia ochrony wierzytelności powoda w wysokości 244.472,58 zł, przysługującej powodowi względem A. C., a wynikającej z nakazu zapłaty wydanego w dniu 25 października 2013 r. w postępowaniu nakazowym o sygn. VIII GNc 431/13 przez Sąd Okręgowy w Szczecinie. W punkcie II. Sąd ten zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 13 329 złotych tytułem kosztów procesu; w punkcie III. orzekł, że nieuiszczone w sprawie koszty sądowe ponosi Skarb Państwa.

Sąd ten ustalił, że powód trudni się prowadzeniem działalności gospodarczej związanej z pośrednictwem w sprzedaży wyrobów stalowych pod nazwą Przedsiębiorstwo Handlowo – Usługowe (...) K. K.. Powód znał osobiście A. C., która trudniła się od dnia 1 marca 2008 r. prowadzeniem działalności gospodarczej pod firmą (...), polegającej na pośrednictwie sprzedaży materiałów budowlanych, węgla i stali i utrzymywał z nią stosunki handlowe i koleżeńskie, Pozwany małoletni J. C. jest jedynym synem A. C..

Dalej co do działalności A. C. Sąd Okręgowy ustalił, że z kontrahentami przedsiębiorstwo matki pozwanego nawiązywało współpracę m.in. w ten sposób, że pracownik firmy kontaktował się telefonicznie i proponował klientowi dostawę towaru w postaci np. wyrobów ze stali. Działalność przedsiębiorstwa oparta była przede wszystkim na tym, iż dłużniczka A. C. otrzymywała od swoich kontrahentów wysokie zaliczki na zakup towarów, które następnie przekazywała dostawcom, którzy dostarczali towar. W konsekwencji przedmiotowa działalność oraz sytuacja finansowa A. C. uzależniona była w całości od rzetelności, wiarygodności i uczciwości kontrahentów oraz od ich sytuacji, najczęściej również ściśle powiązanej z sytuacją ich kontrahentów. Działalność tego rodzaju obarczona była dużym ryzykiem, albowiem zachwianie kondycji finansowej firmy prowadzonej przez dłużniczkę mógł spowodować już jeden nieuczciwy kontrahent, czy też partner, który sam popadł w problemy finansowe. Przedsiębiorstwo (...) prowadziło działalność w oparciu o aktywa obrotowe, nie dysponowało zaś aktywami trwałymi i nie posiadało żadnego trwałego majątku. W latach 2010 – 2012 majątek przedsiębiorstwa A. C. składał się głównie z wierzytelności z tytułu dostaw i usług oraz środków z tytułu udzielonych przez klientów na poczet dostaw zaliczek. Przedsiębiorstwo prowadzone przez matkę pozwanego nie dysponowało w tym czasie majątkiem w postaci aktywów trwałych, obejmujących np. grunty, budynki, lokale, maszyny czy środki transportu. Jedynymi trwałymi składnikami majątku dłużniczki były w tym czasie trzy nieruchomości, które darowane zostały następnie tj. w datach 11 sierpnia 2011 r., 22 grudnia 2011 r oraz 12 czerwca 2012 r. na rzecz małoletniego J. C..

Sąd Okręgowy ustalił też, że prowadzenie działalności gospodarczej pod nazwą (...) A. C. nie było jedyną formą prowadzonej przez A. C. działalności. W dniu 5 października 2011r. do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego została wpisana (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Z.. Jako prezes zarządu tej spółki do rejestru wpisana została A. C.. Spółka ta następnie zmieniła nazwę na (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P.. W dniu 28 października 2011r. zaś do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego została wpisana (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa z siedzibą w Z.. Komplementariuszem tej spółki wskazana była (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Z.. W dniu 18 marca 2013r. dokonano zmiany nazwy, pod którą spółka ta prowadziła działalność tj. w miejsce (...) spółka z o.o. sp.k. wpisano nazwę (...) sp. z o.o. sp.k. z siedzibą w P..

W sprawie kondycji finansowej A. C. Sąd Okręgowy stwierdził, że już w okresie przed dokonaniem pierwszej z darowizn w roku 2011 dochodziło do sytuacji, w których A. C. miewała trudności z terminowym regulowaniem swoich zobowiązań w stosunkach z kontrahentami. Ostateczna utrata płynności finansowej przedsiębiorstwa (...) nastąpiła w połowie 2012 r., a jej główną przyczyną była postawa dotychczasowego kontrahenta A. S. (1), który otrzymał wysokie zaliczki na zakup towaru, lecz nie zrealizował zamówień i nie dokonał zwrotu zaliczek. Brak zapłaty ze strony

jednego kontrahenta spowodował, że przedsiębiorstwo nie było w stanie wywiązać się ze swoich zobowiązań względem innych klientów. Spowodował początkowo opóźnienia w dostawach towarów i utratę zaufania klientów, następnie konieczność sprzedawania towarów po cenie niższej od ceny zakupu, po to, aby mieć środki na uregulowanie starszych, wymagalnych zobowiązań, a ostatecznie całkowitą utratę płynności finansowej. Z tytułu prowadzonej działalności w roku 2011 A. C. uzyskała dochód w wysokości 926.554,56 zł, natomiast w roku 2012 A. C. wykazała stratę w wysokości 82.412,88 zł. Wobec niewywiązania się przez A. S. (1) z umowy ugody zawartej w dniu 31 maja 2012 roku A. C. wystąpiła przeciwko niemu dwukrotnie z wnioskiem o zawezwanie do próby ugodowej. Wnioski o zawezwanie A. S. (1) do próby ugodowej sporządzone zostały w dniu 30 kwietnia 2014r. oraz w dniu 3 października 2016 roku.

Co do szczegółów czynności, których skuteczność w stosunku do powoda została zakwestionowana w pozwie Sąd Okręgowy ustalił, że w dniu 11 sierpnia 2011 r. A. C. dokonała na rzecz małoletniego syna J. C. darowizny nieruchomości położonej przy ul. (...) w P., stanowiącej lokal mieszkalny, o pow. 56,43 m⁽²⁾, dla której Sąd Rejonowy w S. prowadzi księgę wieczystą o numerze (...), wraz z udziałem 22/1000 w częściach wspólnych budynku i prawie własności nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w S. prowadzi księgę wieczystą o numerze (...). Umowa darowizny zawarta została w formie aktu notarialnego zapisanego w rep. A za numerem (...) w kancelarii notariusza M. O.. W dniu 22 grudnia 2011 r. A. C. dokonała na rzecz małoletniego syna J. C. darowizny nieruchomości oznaczonej jako działka gruntu o numerze (...), o pow. 0,5022 ha, położonej w miejscowości S., dla której Sąd Rejonowy w Starogardzie Gdańskim prowadzi księgę wieczystą o numerze (...). Umowa darowizny zawarta została w formie aktu notarialnego zapisanego w rep. A za numerem (...) w kancelarii notariusza M. O.. W dniu 12 czerwca 2012 r. A. C. dokonała natomiast zakupu nieruchomości oznaczonej jako działka gruntu o numerze 131, o pow. 0,0020 ha, zabudowanej budynkiem gospodarczym, położonej w P., dla której Sąd Rejonowy w S. prowadzi księgę wieczystą o numerze (...) za cenę 15.000 zł. Tego samego dnia dokonała darowizny przedmiotowej nieruchomości na rzecz małoletniego syna J. C.. Umowa darowizny zawarta została w formie aktu notarialnego zapisanego w rep. A za numerem (...) w kancelarii notariusza M. O.. W dniu 31 maja 2012r. natomiast A. C. prowadząca działalność gospodarczą pod firmą (...) zawarła umowę ugody ze swoim kontrahentem A. S. (1). W umowie tej strony ustaliły, iż zadłużenie A. S. (1) wobec A. C. wynosi 4 072,163,65. Nadto w umowie ugody strony ustaliły sposób spłaty powyższego zobowiązania przez A. S. (1).

Odnosnie wierzytelności powoda, której ochrony dochodził w niniejszej sprawie Sąd Okręgowy ustalił, że w okresie od 2 do 7 sierpnia 2012 r. K. K. sprzedał na rzecz A. C. pręty żebrowane Fi 40,12,14,16 i wystawił z tego tytułu faktury: VAT nr (...) z dnia 2 sierpnia 2012 r. na kwotę 22.777,70 zł, VAT nr (...) z dnia 3 sierpnia 2012 r. na kwotę 64.407,72 zł, VAT nr (...) z dnia 3 sierpnia 2012 r. na kwotę 57.810,49 zł, VAT nr (...) z dnia 6 sierpnia 2012 r. na kwotę 56.813,09 zł oraz VAT nr (...) z dnia 8 sierpnia 2012 r. na kwotę 42.663,58 zł. W dniu 6 sierpnia 2012 r. powód w ramach prowadzonej działalności gospodarczej dokonał sprzedaży na rzecz A. C. 21,995 ton (Mg) prętów żebrowanych Fi 10, za cenę 56.813,09 zł, co udokumentował fakturą VAT nr (...). Tego samego dnia dłużniczka dokonała odsprzedaży 21,995 ton (Mg) prętów żebrowanych Fi 10 na rzecz (...) Sp. z o.o. za cenę 50.049,62 zł. Ponieważ A. C. nie uregulowała należności z tytułu wystawionych przez powoda, w dniu 5 września 2013 r. wystąpił on przeciwko A. C. z pozwem o zapłatę. Nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 25 października 2013 r., wydanym w sprawie o sygn. akt VIII GNc 431/13 Sąd Okręgowy w Szczecinie nakazał A. C., aby zapłaciła na rzecz powoda kwotę 244.472,58 zł wraz z odsetkami ustawowymi od kwoty 22.777,70 zł liczonymi od dnia 10 sierpnia 2012 r., od kwoty 64.407,72 zł liczonymi od dnia 11 sierpnia r., od kwoty 57.810,49 zł liczonymi od dnia 11 sierpnia 2012 r., od kwoty 56.813,09 zł liczonymi od dnia 14 sierpnia 2012 r., od kwoty 42.663,58 zł liczonymi od dnia 17 sierpnia 2012 r. oraz kwotę 10.273 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym 7.217 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Postanowieniem z dnia 13 grudnia 2013 r. Sąd nadał ww. nakazowi zapłaty klauzulę wykonalności.

Sąd Okręgowy ustalił także, że dniu 15 października 2012 r. A. C. z powodem umowę ugody, w ramach której uznała swój dług w wysokości 267.472,58 zł i zobowiązała się do dokonania jego spłaty w ratach. Przedmiotowa ugoda początkowo była wykonywana i A. C. na rzecz powoda tytułem zawartej ugody wpłaciła łącznie 20.000 zł. W dniu 23 grudnia 2013 r. powód złożył do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Świebodzinie A. Ł., wniosek o wszczęcie przeciwko A. C. postępowania egzekucyjnego, celem wyegzekwowania od niej na rzecz powoda kwot objętych nakazem zapłaty z dnia 25 października 2013 r. Postępowanie zarejestrowane zostało pod sygn. akt Km

2913/13. W toku postępowania egzekucyjnego A. C. poinformowała organ egzekucyjny, iż nie jest w stanie spłacić zadłużenia z uwagi na trudną sytuację majątkową. W piśmie z dnia 4 czerwca 2014 r. A. C. poinformowała Komornika, że posiada udziały w spółkach (...) sp. z o.o., (...) sp. z o.o. i (...) sp. z o.o., jednak żadna ze spółek nie jest w stanie spłacić ciężącego na niej zadłużenia, gdyż udziały w tych spółkach nie mają wartości handlowej, a spółki te nie uzyskują dochodu, nie posiadają żadnego majątku i nie przysługują jej żadne wierzytelności względem tych spółek. W dniu 26 maja 2014 r. w postępowaniu toczącym się z wniosku wierzyciela (...) sp. z o.o. przed Sądem Rejonowym w Stargardzie Szczecińskim, pod sygn. I Co 781/14 A. C. złożyła wykaz majątku, zgodnie z którym w stanie na dzień 26 maja 2014 r. posiadała 100% udziałów w Spółce (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P., 100% udziałów w spółce (...) Sp. z o.o. z siedzibą w S., 9% udziałów spółce (...), w której to spółce była zatrudniona za wynagrodzeniem po 1.200 zł miesięcznie. Dłużniczka przed Sądem wskazała, iż zajmuje się sprzedażą odzieży używanej i nie posiada oszczędności. Jej dłużnikiem jest A. S. (1) prowadzący działalność pod nazwą (...) z siedzibą w N., a przysługująca jej wierzytelność opiewa na kwotę 4.000.000 zł. Dłużniczka podała nadto, iż posiada wierzytelność względem firmy (...) z siedzibą w K. na kwotę 250.000 zł, względem firmy o nazwie B. na kwotę 12.000 zł, firmy pana J. na kwotę 30.000 zł oraz względem firmy (...) na kwotę 10.000 zł i nie posiada innego wartościowego majątku. W dniu 15 stycznia 2015 r. Komornik Sądowy poinformował w trybie wysłuchanie wierzyciela i dłużnika przed umorzeniem postępowania (art. 827 k.p.c.), iż zajęcie udziałów w spółkach (...) sp. z o.o., Grupa (...) sp. z o.o. oraz (...) sp. z o.o. okazało się bezskuteczne, a nadto bezskuteczna okazała się również egzekucja skierowana do wierzytelności przysługującej dłużniczce względem ww. spółek oraz względem spółki (...) sp. z o.o. i (...) S. Z., PHU (...), PHU (...). Komornik poinformował również, że A. C. uzyskuje wynagrodzenie w kwocie niepodlegającej zajęciu, prowadzona przez nią działalność gospodarcza została zawieszona, na rachunkach bankowych brak jest środków finansowych podlegających egzekucji, a nadto, że A. C. nie jest właścicielem, współwłaścicielem, lub użytkownikiem wieczystym nieruchomości.

Dalej Sąd Okręgowy ustalił, że pismem z dnia 15 stycznia 2015 r. powód wezwał A. C. do zapłaty kwoty 244.472,58 zł wraz z odsetkami oraz kwoty 10.273 zł tytułem zwrotu kosztów procesu w terminie do dnia 23 stycznia 2015 r. W dniu 28 sierpnia 2015 r. A. C. zaprzestała wykonywania działalności gospodarczej. Przeciwko niej prowadzone były postępowania egzekucyjne także z wniosku innych niż powód wierzycieli. Cztery transakcje dokonane w okresie od 11 maja 2012 r. do 30 maja 2012 r. przez A. C. z Konsorcjum (...) S.A. na łączną kwotę 252.582,61 zł ostatecznie również nie zostały uregulowane. Początkowo starała się ona w sposób polubowny rozwiązać z wierzycielami kwestię spłaty zadłużeń, przez pewien czas spłacała zadłużenia w ratach, następnie w ogóle zaprzestała spłaty zobowiązań, aktualnie zaś osiąga dochód w równowartości minimalnego miesięcznego wynagrodzenia., nie reguluje swoich zobowiązań i widnieje w Rejestrze Dłużników Niewypłacalnych.

Mając na uwadze powyższe ustalenia Sąd Okręgowy uznał powództwo za uzasadnione w całości. Wskazał jako podstawę rozważań przepisy art. 527 i następane Kodeksu cywilnego. Stwierdził, że powodzenie roszczenia pauliańskiego zależy od wykazania przez wierzyciela występującego w procesie jako powód, iż spełnione zostały kumulatywnie następujące przesłanki:

1. wierzyciel posiada prawnie chronioną wierzytelność w stosunku do dłużnika;
2. dłużnik dokonał czynności prawnej z pokrzywdzeniem wierzyciela-powoda;
3. w wyniku kwestionowanej czynności dłużnika osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową;
4. po stronie dłużnika istniała świadomość pokrzywdzenia wierzyciela;
5. osoba trzecia, która uzyskała korzyść, działała w złej wierze.

W ocenie Sądu Okręgowego powód dostatecznie wykazał istnienie wszystkich przesłanek skutecznego dochodzenia roszczenia. Zauważył, że fakt istnienia i wysokość wierzytelności powoda nie była kwestionowana przez pozwanego. Nie było też wątpliwości, że A. C. jest niewypłacalna. Jej majątek nie wystarcza na pokrycie długu powoda, co potwierdza wynik postępowania egzekucyjnego na wniosek powoda, a wysokość jej zadłużenia wobec powoda wynosi

244.472,58 złotych. Niewypłacalność A. C. była między innymi wynikiem zaskarżonych w niniejszym procesie czynności prawnych.

Ustalając, czy A. C. dokonując darowizn działała z zamiarem pokrzywdzenia wierzyciela Sąd Okręgowy podzielił przeważające w orzecznictwie stanowisko, że art. 530 k.c. nie powinien podlegać zawężającej wykładni. Uznał, że świadomość możliwego pokrzywdzenia jest również wystarczająca do przyjęcia zamiaru pokrzywdzenia, albowiem działanie ludzkie obejmuje w zasadzie nie tylko następstwa zamierzone, ale i te, których jakkolwiek nie chce się wywołać, przewiduje się jako możliwe, a zarazem objęte i wolą. Definiując zamiar pokrzywdzenia Sąd ten rozumiał go jako taki stosunek psychiczny dłużnika do wyobrażonego skutku podjętego działania, który pozwala przyjąć, że chce on pokrzywdzenia wierzyciela przyszłego, a czynność zostaje dokonana w tym celu. Skonstatował, że dla wykazania, że dłużnik działał w zamiarze pokrzywdzenia przyszłych wierzycieli (a za takiego właśnie wierzyciela z uwagi na datę powstania zobowiązania uznać należało powoda) niezbędne jest ustalenie, że:

- 1) w chwili dokonywania czynności dłużnik liczył się z tym, że w związku ze swoją działalnością może mieć w przyszłości wierzycieli;
- 2) zdawał sobie sprawę ze skutków czynności dla swego majątku;
- 3) dokonując czynności, działał w zamiarze pokrzywdzenia wierzycieli - przy czym chodzi tu o zamiar bezpośredni i wyłączny, co oznacza, że jedynym celem dokonania czynności było spowodowanie niewypłacalności

Jednocześnie Sąd Okręgowy stwierdził, że dla zastosowania art. 530 k.c. nie jest konieczne aby w chwili dokonywania czynności dłużnik był niewypłacalny. Wystarczy, że dłużnik zdaje sobie sprawę z tego, że w związku ze swoją działalnością może mieć w przyszłości wierzycieli i w związku z tym podjęta przez niego czynność zmierza do ich pokrzywdzenia. Wyzbywając się wcześniej majątku, dłużnik wie, że z tego powodu zaspokojenie wierzyciela nie będzie możliwe. Nie jest przy tym wymagane, aby powstanie wierzytelności było pewne, ani też nie jest wymagane wykazanie działania w celu pokrzywdzenia konkretnego wierzyciela, w szczególności by w chwili dokonywania czynności prawnej dłużnik znał przyszłych wierzycieli lub wiedział, kiedy i jakie wierzytelności powstaną. Wystarczające jest działanie w celu pokrzywdzenia swoich ewentualnych wierzycieli.

Za bardzo ważne Sąd Okręgowy uznał dokonanie oceny zamiaru dłużnika na tle okoliczności istniejących w chwili podejmowania zaskarżonej czynności. Jednocześnie podkreślił, że udowodnienie zamiaru pokrzywdzenia (świadomości pokrzywdzenia) jest utrudnione bowiem jest to stan wewnętrzny danej osoby i możemy się o nim dowiedzieć tylko wtedy gdy dana osoba sama przekaże nam swoje wrażenie w sposób w bezpośredni lub też pośrednio poprzez jej zachowanie.

Mając na uwadze powyższe w ocenie Sądu Okręgowego zakwestionować należało stanowisko strony pozwanej, że darowizny dokonane przez dłużniczkę A. C. na rzecz jej małoletniego syna nie zostały zawarte celem wyzbycia się majątku i tym samym z zamiarem pokrzywdzenia przyszłego wierzyciela. Działalność prowadzona przez A. C., matkę pozwanego, polegająca na handlu i pośrednictwie w sprzedaży wyrobów ze stali, była bardzo specyficzna, a przy tym jej profil charakteryzował się tym, że majątek przedsiębiorstwa, określane jako aktywa obrotowe, na które składają się głównie posiadane zapasy towarów i materiałów, wierzytelności z tytułu sprzedaży, czy też środki pieniężne na rachunkach bankowych, stanowią w pewnym stopniu majątek wirtualny. Działalność ta oparta była przede wszystkim na tym, że dłużniczka A. C. otrzymywała od swoich kontrahentów wysokie zaliczki na zakup towarów, które następnie przekazywała dostawcom, którzy dostarczali towar. W konsekwencji przedmiotowa działalność oraz sytuacja finansowa A. C. uzależniona była w całości od rzetelności, wiarygodności i uczciwości kontrahentów oraz od ich sytuacji, najczęściej również ściśle powiązanej z sytuacją ich kontrahentów. Działalność tego rodzaju obciążona była dużym ryzykiem, albowiem zachwianie kondycji finansowej prowadzonej przez dłużniczkę firmy mógł spowodować już jeden nieuczciwy kontrahent, czy też partner, który sam popadł w problemy finansowe. Przedsiębiorstwo (...) prowadziło działalność w oparciu o aktywa obrotowe, nie dysponowało zaś aktywami trwałymi i nie posiadało żadnego trwałego majątku. W latach 2010–2012 majątek przedsiębiorstwa A. C. składał się głównie z wierzytelności z tytułu dostaw i usług oraz środków z tytułu zaliczek udzielonych przez klientów na poczet dostaw.

Przedsiębiorstwo prowadzone przez matkę pozwanego nie dysponowało w tym czasie majątkiem w postaci aktywów trwałych, obejmujących np. grunty, budynki, lokale, maszyny czy środki transportu. Jedynymi trwałymi składnikami majątku dłużniczki były w tym czasie trzy nieruchomości, które darowane zostały następnie tj. w datach 11 sierpnia 2011 r., 22 grudnia 2011 r oraz 12 czerwca 2012 r. na rzecz małoletniego J. C.. W związku z powyższym zdaniem Sądu Okręgowego, wbrew twierdzeniom pozwanego oceny działań dłużniczki A. C. jako działań dokonywanych z zamiarem pokrzywdzenia przyszłych wierzycieli nie może zmienić fakt, że w stanie na dzień zawierania umów darowizny przedsiębiorstwo, które prowadziła A. C., obracało majątkiem o wartości 1.400.000 zł – 2.000.000 zł, w sytuacji, gdy majątek ten składał się głównie z wierzytelności z tytułu dostaw i usług oraz udzielonych na poczet dostaw zaliczek.

W konsekwencji wszystkie okoliczności polegające na tym, że w latach 2010 - 2012 dłużniczka w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą nie posiadała składników majątkowych zaliczonych do aktywów trwałych, zaś jej majątek obejmował głównie aktywa obrotowe, a jedynymi trwałymi składnikami jej majątku były trzy nieruchomości, które stanowiły następnie przedmiot darowizn dokonanych na rzecz syna, nadto dokonywała sprzedaży nabywanych towarów handlowych poniżej ceny ich zakupu, a także w sposób nieterminowy regulowała swoje zobowiązania w stosunku do kontrahentów już w roku 2011, a później w ogóle nie regulowała swoich zobowiązań, mogły zdaniem Sądu Okręgowego świadczyć o tym, że od pewnego czasu dłużniczka przygotowywała się do powstania stanu swojej niewypłacalności. Jednocześnie Sąd ten zauważył, że A. C. dokonując darowizn na rzecz pozwanego rozdysponowała całym swoim majątkiem nieruchomości. Nadto sam fakt „odkrycia” (A. C. zeznała, iż osobiście nie kontrolowała transakcji dokonywanych z A. S. (1) i nie miała wiedzy o jego nierzetelnym rozliczaniu się z nich) problemów finansowych prowadzonego przedsiębiorstwa w maju 2012 r. (w maju 2012r. podpisana została umowa ugody z kontrahentem A. C. A. S. (1), w którym uznał on swoje zobowiązanie wobec matki pozwanego na kwotę ponad 4 000 000 zł) nie wyklucza przyjęcia, że matka pozwanego, posiadająca wyższe wykształcenie ekonomiczne, musiała wiedzieć, że działania podejmowane w związku z prowadzoną działalnością mogą doprowadzić wcześniej lub później do powstania stanu jej niewypłacalności. Dłużniczka musiała mieć jednocześnie świadomość, że dokonanie darowizny składników majątkowych, które mogłyby pozwolić na spłatę zobowiązań prowadzi do pokrzywdzenia wierzycieli i w ten sposób chciała uniknąć egzekucji z tych składników majątkowych.

Sąd Okręgowy uznał nadto, że nie zostało wykazane, aby istniała rzeczywiście inna przyczyna dokonania darowizn na rzecz syna. Przyjął, że twierdzenia dłużniczki, że chciała zaoszczędzić synowi kłopotów związanych z postępowaniem spadkowym na wypadek jej śmierci, nie znajdują żadnego racjonalnego uzasadnienia. Pozwany jest jedynym synem dłużniczki A. C., dłużniczka jest stanu wolnego, stąd też gdyby doszło do dziedziczenia po niej, jedynym uprawnionym do dziedziczenia byłby i tak wyłącznie pozwany.

Jednocześnie Sąd ten w świetle całego materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie nie uznał twierdzeń A. C. odnoszących się do wiedzy powoda o dokonanych przez nią darowiznach na rzecz syna za wiarygodne. Pozwany zaprzeczył tym twierdzeniom, a pozwany, reprezentowany w niniejszym postępowaniu przez matkę, nie przedstawił na tą okoliczność żadnych dowodów poza zeznaniem właśnie A. C., która po raz pierwszy podniosła to twierdzenie dopiero podczas jej przesłuchania.

To wszystko doprowadziło Sąd Okręgowy do wniosku, że dłużniczka dokonała darowizn na rzecz pozwanego jedynie w celu pokrzywdzenia wierzyciela, a więc w tym celu, aby jej majątek nieruchomy nie mógł służyć zaspokojeniu jej zobowiązań, jakie miała świadomość, że mogą powstać w przyszłości.

O kosztach postępowania Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. zgodnie z ogólną zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Do kosztów należnych powodowi zaliczył opłatę od pozwu w kwocie 6 112 zł, wynagrodzeniem pełnomocnika powoda w kwocie 7 200 zł ustalone na podstawie § 6 pkt 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w kwocie 7 200 zł oraz opłatę skarbową od udzielonego pełnomocnictwa w kwocie 17 zł. Jednocześnie z uwagi na to, że pozwany został w całości zwolniony od kosztów sądowych, w pkt III wyroku Sąd Okręgowy orzekł, że nieuiszczone w sprawie koszty sądowe ponosi Skarb Państwa.

Pozwany wniósł apelację od tego wyroku zaskarżając go w całości. Wyrokowi temu zarzucił, w pierwszej kolejności, naruszenie prawa materialnego, a więc przepisów: art. 530 k.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie poprzez nieuzasadnione przyjęcie, że matka małoletniego pozwanego, dokonując darowizn datowanych na 11 sierpnia 2011 roku, 22 grudnia 2011 roku oraz 12 czerwca 2012 roku, działała z zamiarem pokrzywdzenia powoda jako wierzyciela przyszłego, w sytuacji gdy zebrany przez Sąd Okręgowy w Szczecinie materiał dowodowy oraz dokonane ustalenia faktyczne nie pozwalają na przyjęcie takiego wniosku, albowiem po pierwsze, powód znał osobiście A. C. i od 2008 roku utrzymywał z nią stosunki handlowe i towarzyskie, był zatrudniony przez jakiś czas przez A. C., znał jej sytuację majątkową i miał możliwość weryfikacji sytuacji majątkowej A. C. przed zawarciem transakcji, skutkujących powstaniem wierzytelności w sierpniu 2012 roku, po drugie w dacie dokonywania spornych darowizn, w szczególności dwóch z 2011 roku, dłużniczka prowadziła dochodową działalność gospodarczą i nie mogła ona przewidzieć załamania jakie miało miejsce w roku 2012 (wskutek niewywiązania się ze zobowiązania przez A. S. (1)), a po trzecie, w odniesieniu do zbliżonego stanu faktu faktycznego, w sprawie z powództwa (...) sp. z o.o. przeciwko J. C., Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział II Cywilny Odwoławczy, prawomocnym wyrokiem z dnia 13 listopada 2017 roku, sygn. akt II Ca 286/17 oddalił powództwo o uznanie za bezskuteczne wobec (...) sp. z o.o. darowizny A. C. dokonanej na rzecz pozwanego w dniu 11 sierpnia 2011 roku, w odniesieniu do której spółka ta miała status wierzyciela przyszłego (złożonym do akt nin. sprawy na rozprawie w dniu 2 października 2018 roku); tego samego przepisu przez błędną wykładnię wyrażającą się w nietrafnym przyjęciu, iż pod pojęciem działania przez dłużnika z zamiarem pokrzywdzenia przyszłych wierzycieli mieści się zarówno zamiar pośredni (ewentualny), jak i zamiar bezpośredni, w sytuacji gdy zgodnie z dominującą wykładnią, w przepisie tym chodzi o wyłącznie zamiar bezpośredni; tego samego przepisu przez błędną wykładnię i w konsekwencji niewłaściwe zastosowanie, poprzez nieuwzględnienie, że w niniejszej sprawie ochronie podlega wierzytelność przyszła w stosunku do kwestionowanych czynności prawnych, która wynika ze stosunków umownych, co winno obliżować sąd do tym wnikliwszej oceny przesłanek skargi pauliańskiej, szczególnie w sytuacji, gdy wierzytelność powstała pomiędzy podmiotami współpracującymi ze sobą od lat, które się znały i powinny znać w większym stopniu wzajemną sytuację i które mogły tę sytuację weryfikować przed powstaniem wierzytelności. Skarżący zarzucił też naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 233§1 k.p.c. w zw. z art. 328§2 k.p.c, które miało wpływ na treść rozstrzygnięcia, wyrażające się w sprzecznym z zebraniem materiałem dowodowym i ustalonym stanem faktycznym przyjęciu, że matka małoletniego pozwanego w 2011 roku nieterminowo regulowała zobowiązania wobec swoich kontrahentów, miała wirtualny majątek, w 2011 roku powinna zakładać, że prowadzona przez nią działalność może doprowadzić do niewypłacalności, przygotowywała się wówczas do powstania stanu niewypłacalności i działała z zamiarem pokrzywdzenia powoda jako wierzyciela przyszłego, gdy tymczasem z zebranych dowodów w postaci: zeznań podatkowych darczyńcy, bilansów przedsiębiorstwa (...), wyliczenia wyniku finansowego, zeznań księgowego matki małoletniego, tj. R. P., zeznań świadka J. M., zeznań świadka A. S. (1), umowy ugody zawartej pomiędzy A. C. a A. S. (1) z dnia 31 maja 2012 roku, zeznań A. C., przedłożonej do akt sprawy opinii biegłego z zakres rachunkowości i finansów R. J. wydanej w sprawie o sygnaturze akt I C 2901/13 - wynika, że A. C. była wypłacalna 2011 roku, powód miał możliwość weryfikacji sytuacji majątkowej matki pozwanego, wartość aktywów przedsiębiorstwa A. C. wynosiła na dzień 31 grudnia 2011 r. 2.718.707,50 zł, zaś w 2011 r. osiągnęła ona dochód z działalności gospodarczej w kwocie 933.685,12 zł i dochód z (...) Spółki Komandytowej w kwocie 943.178,29 zł, a problemy finansowe w drugie w połowie 2012 roku wynikały z nierozliczenia się przez dłużnika A. C. - A. S. (1) z zobowiązania wynoszącego 4.072.163,56 złotych i wynikającego z przyjętych i niezwróconych zaliczek na poczet zakupu prętów żebrowanych, co oznacza, że matka pozwanego nie mogła działać z zamiarem pokrzywdzenia przyszłego wierzyciela; art. 233 § 1 k.p.c., wyrażające się zaniechaniem wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału i nieuwzględnieniu wszystkich dowodów przeprowadzonych w postępowaniu, co polegało na pominięciu dowodów w postaci: zeznań świadka A. C. oraz dokumentów w postaci poświadczenia przyjęcia przez J. C. w dn. 20 maja 2012 r. pierwszej Komunii Św. z dnia 15 lipca 2014 r., oświadczenia T. C. o przekazaniu J. C. w dn. 20 maja 2012 r. kwoty 1500 zł z dn. 15 lipca 2014 r., oświadczenia W. C. o przekazaniu J. C. w dn. 20 maja 2012 r. kwoty 3000 zł z dn. 15 lipca 2014 r. i jednocześnie przyjęciu, że matka małoletniego pozwanego nie udowodniła, że nieruchomości objętą następnie darowizną z dnia 12 czerwca 2012 r. zakupiła za środki pochodzące z Komunii małoletniego pozwanego, przy jednocześnie zaniechaniu - z naruszeniem art. 328 § 2 k.p.c. - podania podstawy faktycznej rozstrzygnięcia w tym zakresie, tj. nieustalenie faktów,

które sąd uznał za udowodnione, niepodanie dowodów, na których się oparł, i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej.

Wskazując na powyższe zarzuty pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości, a także zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania za I i II instancję, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu apelacji skarżący rozwinął argumentację odnoszącą się do wskazanych wyżej zarzutów, posługując się również szeroko cytowanymi poglądami doktryny, a zwłaszcza orzecznictwa. Między innymi powołał się na funkcjonujący w doktrynie pogląd, że zamiar pokrzywdzenia wierzyciela, o którym mowa w art. 530 k.c., to zamiar bezpośredni, a tego powód nawet nie próbował udowodnić. Jego zdaniem o braku takiego zamiaru świadczy to, że przyczyną kłopotów finansowych dłużniczki powoda było to, że inny podmiot (A. S. (1)) nie wywiązał się wobec niej z zobowiązania, a ta okoliczność świadczy o braku zamiaru działania na szkodę wierzycieli przyszłych.

Skarżący zaprzeczył także, że dłużniczka w 2011 roku znajdowała się na progu wypłacalności. Wskazał na jej zysk i aktywa w tym okresie, z których wierzyciele mogli się w tym czasie zaspokoić. Przyznał, że utrata płynności finansowej dłużniczki nastąpiła w połowie 2012 roku, a jej główną przyczyną była postawa wskazanego wyżej innego podmiotu – kontrahenta powódki.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od pozwanego zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje

Zagadnieniem niniejszej sprawy jest ocena, czy dłużniczka powoda, A. C., dokonując na rzecz pozwanego, czynności, których bezskuteczności powód domaga się w niniejszej sprawie, działała z zamiarem pokrzywdzenia przyszłych wierzycieli, a więc także powoda.

Nie ulega wątpliwości i nie kwestionuje tego także skarżący, że podważane przez powoda w aspekcie skuteczności wobec niego czynności A. C. w postaci darowizn na rzecz pozwanego, będącego jej jedynym synem, a także jedynym spadkobiercą na podstawie ustawy, obejmowały jej wyłączny majątek nieruchomości, a więc taki, którego istnienie po stronie dłużnika zwykle pozwala zakładać skuteczność egzekucji wierzytelności istniejących w stosunku do niego.

Nie zaprzeczają temu podnoszone przez skarżącego twierdzenia o wysokości aktywów przedsiębiorstwa dłużniczki w 2011 roku, a więc w roku, w którym dokonane zostały dwie spośród trzech podważanych przez powoda czynności darowizn A. C. na rzecz pozwanego, ani wysokości osiągniętych w tymże roku dochodów. W apelacji nie podważono dokonanej przez Sąd Okręgowy oceny charakteru działalności A. C., jako nad wyraz ryzykownej, opartej na uzależnieniu od dostawców towaru na którego zakup dłużniczka pobierała zaliczki od nabywców tych towarów – głównie prętów metalowych żebrowanych. Jakikolwiek niewywiązanie się dostawców dłużniczki A. C. z realizacji zamówień, po pobraniu przez nich kwot otrzymanych przez A. C. od niedoszłych nabywców, skutkowało obowiązkiem dłużniczki rozliczenia otrzymanych przedpłat, co najmniej poprzez ich zwrot, jednocześnie powodowało niemożliwość uiszczenia ceny za towar zakupiony od innych dostawców w ramach działalności pośrednictwa prowadzonego przez A. C., co dotknęło powoda i spowodowało powstanie jego niezaspokojonych wierzytelności.

O tym, że A. C., prowadząc nie tylko indywidualną działalność, ale też będąc ekonomicznym właścicielem spółek handlowych (...) sp. z o.o. (pod taką też firmą A. C. prowadziła indywidualną działalność gospodarczą), a następnie po zmianie brzmienia firmy - (...) sp. z o.o., oraz spółki komandytowej, której komplementariuszem była druga z wymienionych spółek, miała problemy z wywiązywaniem się z zobowiązań wobec nabywców, którzy bezskutecznie uiszczali przedpłaty na zakup stali żebrowanej, wiadomo jest Sądowi Apelacyjnemu z urzędu, w oparciu o materiał procesowy sprawy prowadzonej przez tutejszy Sąd pod sygnaturą I AGa 58/19, nadto w niniejszej sprawie wynika to z zeznań świadka S. B. (k. 565, 599-603). Materiał niniejszej sprawy wskazuje także na to, że A. C. zaprzestała,

niewątpliwie między innymi z przyczyn wskazanych wyżej, wywiązywać się z zobowiązań wobec dostawców stali, w tym powoda.

Adekwatnym do sposobu jej działalności, którą prowadziła przy znaczącej kooperacji z A. S. (1), o czym również wiadomo tutejszemu Sądowi Apelacyjnemu z urzędu, którego niewypłacalność obecnie dłużniczka, a jednocześnie przedstawicielka ustawowa pozwanego, wskazuje jako przyczynę swojej niewypłacalności, jest użyte przez powoda określenie „karuzela sprzedażowa”. Przedsiębiorca, który powinien, będąc profesjonalistą, cechować się starannością wymaganą według podwyższonego miernika (art. 355 § 2 k.c.), wręcz musi zakładać w takich okolicznościach co najmniej zagrożenie niewypłacalnością, a nawet jej wysokie prawdopodobieństwo.

Wskazują na to również podnoszone przez skarżącego zeznania świadków, a nie zaprzeczają dokonanej ocenie dowody z dokumentów przedstawionych przez pozwanego w toku postępowania pierwszoinstancyjnego i przywołane w apelacji w celu uzasadnienia zarzutów naruszenia art. 530 k.c. i art. 233 § 1 k.p.c.. To, że powoływany przez skarżącego świadek R. P., prowadzący księgowość A. C. w czasie, gdy prowadziła ona działalność gospodarczą w zakresie obrotu stałą żebrowaną, zeznał o jej wysokich obrotach w toku prowadzonej działalności oraz o dochodzie osiągniętym w 2011 roku, nie zaprzecza stwierdzeniu wymienionego świadka, z którego wynika, że dłużniczka A. C. handlowała nie jako hurtownia dysponująca magazynami towarów, toteż kilka niezrealizowanych zleceń prowadziło do bardzo dużego i szybko powstającego zadłużenia. Świadek ten zeznał również, że przedsiębiorstwo dłużniczki powoda nie dysponowało żadnym majątkiem trwałym, a jedynie podstawowym sprzętem komputerowym i meblami (można założyć, że chodziło o meble biurowe).

Jeśli chodzi o zeznania innych świadków powoływanych przez skarżącego: J. M. i A. S. (1), to Sąd Okręgowy miał w świetle art. 233 § 1 k.p.c. prawo przy ustalaniu stanu faktycznego sprawy dokonać ich oceny w konfrontacji z zeznaniami innych świadków, choćby J. R., M. C., czy K. Z., których zeznania wyraźnie wskazywały na występujące już w 2011 roku kłopoty dłużniczki z bieżącą obsługą zobowiązań. Godzi się zauważyć, że A. S. (1) był przez wiele lat nie tylko kontrahentem ale i współpracownikiem dłużniczki, na co wskazują nie tylko fakty znane tutejszemu Sądowi z urzędu, ale też wymowa całości jego zeznań.

Nie zaprzeczają dokonany przez Sąd Okręgowy ustaleniom treści dokumentów powołanych przez skarżącego, w tym dokumentów bilansowych oraz powołana w apelacji opinia biegłego. To właśnie ich treść potwierdza ocenę, że dłużniczka nie miała w czasie dokonywania podważanych co do skuteczności wobec powoda darowizn nieruchomości na rzecz jej syna, żadnego majątku trwałego, a jej środki pochodziły głównie z przedpłat na poczet sprzedaży towaru pochodzącego od jej dostawców, bez jakiegokolwiek jego magazynowania. Nie można uważać, że wypłacalność dłużniczki była zabezpieczona jej dochodem za 2011 roku, co podnosi się w apelacji, skoro dochód ten nie mógł być traktowany jako rezerwa finansowa na cele zaspokajania wierzycieli, a miał walor jedynie tymczasowy, z perspektywą konieczności rozliczenia się zarówno z dostawcami jak i nabywcami towaru, w którego obrocie pośredniczyła dłużniczka. Zwraca uwagę ocena zawarta w opinii biegłego, wydanej w innym postępowaniu, na którą powołuje się skarżący, że już na koniec sierpnia 2011 roku wskaźnik płynności gotówkowej działalności powódki był niższy od 1,0. Wobec tego stwierdzenie przez tego biegłego, nota bene wydającego opinię w innej sprawie, przy adekwatnej tylko do tamtej sprawy tezie dowodowej, co nie pozwala przyjąć jej wiążącego charakteru korzystania z wiadomości specjalnych w sprawie niniejszej, że dłużniczka zachowała wypłacalność na wskazany moment, nie przeczy istnieniu zagrożenia niewypłacalnością z uwagi na wskazany wyżej charakter jej działalności, w tym posługiwanie się środkami pochodzącymi od kontrahentów, z którymi należało się jeszcze rozliczyć, zaś ewentualne przeszkody w takim rozliczeniu mogły spowodować lawinowy wzrost zadłużenia. Innymi słowy istnienie wypłacalności nie zaprzeczało wielkiemu zagrożeniu powstania stanu niewypłacalności, czego dłużniczka, mająca však wykształcenie ekonomiczne, nie mogła nie dostrzegać.

Jak widać, Sądowi Okręgowemu nie sposób zasadnie zarzucić naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. Skarżący przedstawił przede wszystkim własną ocenę materiału dowodowego, właściwie nie odnosząc się do argumentacji przedstawionej w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Jednocześnie nie mają należytej doniosłości podnoszone przez skarżącego fakty prezentów pieniężnych udzielonych pozwanemu z okazji uroczystości I Komunii Świętej, choćby dlatego, że powinno

być oczywiste, iż kwoty te w żaden sposób nie są adekwatne do wartości nieruchomości, której nabyciu rzekomo miały służyć. Nota bene, gdyby – jak twierdzi skarżący – zakup nieruchomości darowanej pozwanemu przez jego matkę, dłużniczkę powoda, A. C., w dniu 12 czerwca 2012 roku, został dokonany ze środków pozwanego, to powinien nastąpić na jego rzecz, a tak przecież nie było.

Nie ma także podstaw do podważenia oceny dokonanej przez Sąd I instancji co do zamiaru dłużniczki A. C. pokrzywdzenia wierzycieli czynnościami darowizn nieruchomości, dokonanych na rzecz pozwanego – jej syna, w dniach 11 sierpnia 2011 roku, 22 grudnia 2011 roku i 12 czerwca 2012 roku, a więc zastosowania art. 530 k.c. Nie ulega wszak wątpliwości, że pozwany odniósł korzyść majątkową z tytułu tych czynności, a ich skutkiem było pokrzywdzenie powoda, jako wierzyciela, niewypłacalnością dłużniczki, oczywista jest też wiedza pozwanego o tym skutku, skoro będąc małoletnim, był on reprezentowany w tych czynnościach, przez ich drugą stronę, swoją matkę, będącą dłużniczką powoda. Zachodzą więc sytuacje z art. 527 § 1-3 k.c.

Wracając do oceny co do zamiaru dłużniczki, istotnego przy dochodzeniu ochrony na podstawie art. 530 k.c. przyszłego wierzyciela, jakim był powód, w sytuacji, gdy wszystkie podważane przez niego czynności zostały dokonane przed powstaniem jego wierzytelności, Sąd Apelacyjny podziela rozumowanie Sądu I instancji, wskazujące na brak jakichkolwiek innych przyczyn dokonania tych czynności przez dłużniczkę, niż zamiar pokrzywdzenia przyszłych wierzycieli.

Była już mowa o charakterze działalności dłużniczki, generującej ogromne ryzyko niewypłacalności, i to mogącej nastąpić w bardzo krótkim czasie, co – jak już była mowa – wynika choćby z zeznania księgowego dłużniczki R. P.. Sama powódka, będąc przedsiębiorcą, mając przy tym wykształcenie ekonomiczne, musiała zdawać sobie sprawę z tego zagrożenia, i to znacznie wcześniej, niż wskazywałyby na to dokumenty sprawozdawcze i bilansowe. Tutejszy Sąd podziela pogląd, że o zamiarze w rozumieniu art. 530 k.c. pokrzywdzenia przyszłych wierzycieli, świadczy już samo przewidywanie możliwości wystąpienia niewypłacalności, a więc liczenie się z niewypłacalnością wobec potencjalnych kontrahentów (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 lutego 2007 roku, V CSK 434/07; wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 12 kwietnia 2019 roku, I ACa 698/18; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 29 listopada 2018 roku, I ACa 395/18; wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 6 kwietnia 2016 roku, I ACa 235/16; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 17 grudnia 2015 roku, I ACa 832/15). W niniejszej sprawie można wręcz mówić o wysokim prawdopodobieństwie wystąpienia niewypłacalności dłużniczki, i to już w chwili pierwszej z wskazanych w pozwie darowizn. Powyższe odpowiada potrzebie szerokiej ochrony wierzyciela, także przyszłego, będącego ratio legis uregulowania art. 530 k.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 marca 2009, II CSK 592/08).

Jednocześnie nie ma żadnej racjonalności w twierdzeniu skarżącego, że przyczyną dokonania przez dłużniczkę podważanych przez powoda, co do skuteczności w stosunku do niego, darowizn na rzecz pozwanego, była chęć uniknięcia dla pozwanego kłopotów związanych z ewentualnym postępowaniem spadkowym w sprawie nabycia przez niego w drodze spadkobrania po powódce nieruchomości objętych darowiznami. Sąd Okręgowy trafnie wskazał na oczywistość i jasność sytuacji pozwanego, jako jedyne spadkobiercę ustawowego, na wypadek śmierci dłużniczki i braku jakiegokolwiek uzasadnienia dokonywania czynności darowizn nieruchomości, które pozwany i tak odziedziczyłby w drodze spadkobrania, o ile dłużniczka nie powołałaby innego spadkobiercy, i to odziedziczyłby bez ponoszenia kosztów, które wiązały się z czynnościami darowizn. Eliminacja jakichkolwiek innych przyczyn dokonania czynności, które doprowadziły do niewypłacalności dłużnika wobec jego przyszłych wierzycieli, zwłaszcza tych, którzy – jak powód – są kontrahentami, z którymi dokonywanie transakcji daje się założyć z dużym prawdopodobieństwem, w sposób oczywisty przemawia za przyjęciem zamiaru ich pokrzywdzenia czynnościami wyzbywania się majątku, z którego ci wierzyciele mogliby uzyskać zaspokojenie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2015 roku, V CSK 454/15). Podnoszona przez skarżącego możliwość przewidzenia niewypłacalności dłużnika przez takich przyszłych wierzycieli, choćby miała miejsce, czego jednak nie sposób przyjąć w niniejszej sprawie (powód zaprzeczył, że wiedział o zamiarze dłużniczki dokonania darowizn nieruchomości na rzecz pozwanego, a pozwany istnienia takiej wiedzy powoda nie wykazał), nie może uchylać możliwości ochrony tego wierzyciela poprzez skargę pauliańską na podstawie art. 531 § 1 k.c..

Mając na uwadze powyższe należało przyjąć, że zaskarżony wyrok odpowiada prawu, co uzasadnia oddalenie apelacji na podstawie art. 385 k.p.c., jako bezzasadnej.

Orzeczenie o kosztach w postępowaniu apelacyjnym uwzględnia zasadę odpowiedzialności stron w stosunku do siebie za wynik sprawy. Koszty powoda ograniczają się do kosztów zastępstwa procesowego w II instancji, które ustalono na podstawie § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Krzysztof Górski Leon Miroszewski Halina Zarieczna